

Oscarstatuetten 2022 tildeles Nils van der Poel

Nils van der Poel fra Sverige tildeles Oscarstatuetten for sesongen 2021/22 for sitt verdensrekordløp på 10.000 meter på skøyter i OL i Beijing i Kina 11. februar 2022.

I likhet med 1980-tallets svenske skøytestjerne Tomas Gustafson vinner Nils van der Poel Oscarstatuetten for andre gang. Forrige sesong fikk han statuetten for sitt verdensrekordløp på 10.000 m i VM enkeltdistanser.

Den svenske langdistanseeksperten slo i Beijing-OL sin egen ett år gamle verdensrekord med over to sekunder, og var i en klasse for seg. Den olympiske sølvmedaljen gikk til nederlandereren Patrick Roest, som ble beseiret med nesten 14 sekunder.

Roest hadde i konkurransens andre par oppnådd tiden 12.44,59, og han holdt fortsatt en klar ledelse da Nils van der Poel startet i femte par sammen med italieneren Davide Ghiotto. Svensken gikk ut i et skremmende høyt tempo, og hadde allerede etter fire runder opparbeidet seg en ledelse på nærmere fire sekunder over Roest.

Et slikt løpsopplegg kan briste eller bære, og dette skulle vise seg å bære. Nils justerte sitt tempo i den midterste fasen av løpet. Fortsatt økte han ledelsen i forhold til Roests passeringstider, men i en lavere takt enn i startfasen.

I løpets slutfase skrudde van der Poel igjen opp tempoet, og det ble klart at verdensrekorden var innenfor rekkevidde. Gjennom de siste fire av løpets 25 runder gikk han nesten fem sekunder hurtigere enn Roest, og brøt til slutt målstreken på verdensrekordtiden 12.30,74.

Fem dager tidligere hadde Nils van der Poel erobret den første av sine to olympiske gullmedaljer i Beijing. Også på 5000 m var Patrick Roest nærmeste konkurrent, slått med kun 0,47 sekunder. Vinnertiden til van der Poel på 6.08,84 var ny olympisk rekord.

Sesongen 2021/22 var en eneste lang triumfferd for Nils van der Poel. Han vant samtlige langdistanseløp han deltok i, hvorav fem Verdenscup-løp og de to langdistanseløpene i VM allround. Hans første Verdenscup-seier kom i midten av november 2021 og den siste kom i midten av mars 2022.

Van der Poel innledet sesongen med banerekord og en seiersmargin på over fem sekunder mot den kanadiske verdensrekordholderen Ted-Jan Bloemen på 5000 m i Tomaszow Mazowiecki i Polen. Han fulgte opp med banerekord og en seiersmargin på 16 sekunder mot nederlandereren Jorrit Bergsma på 10.000 m i Stavanger. Deretter satte han verdensrekord på 6.01,56, og beseiret Patrick Roest med nesten tre sekunder, på 5000 m i Salt Lake City i USA. Han slo den gamle verdensrekorden til Ted-Jan Bloemen med 0,3 sekunder.

Senere fulgte ytterligere en Verdenscup-triumf på 5000 m i Calgary og den doble OL-triumfen i Beijing.

Før VM allround på Hamar i begynnelsen av mars var Nils van der Poel ikke blant sammenlagtfavorittene. Hans antatt svake 500-meter og middels 1500-meter gjorde at han i beste fall var betraktet som en outsider til mesterskapet. Svensken innledet VM med en 14.

plass på 500 m med ny personlig rekord, 37,33. Deretter vant han 5000 m, tre og et halvt sekund foran Patrick Roest. På 1500 m, som var første distanse på VMs andre dag, ble han nummer ti – slått med 1,65 sekunder av Roest.

Etter tre distanser hadde Roest dermed et forsprang på 21,7 sekunder på sin svenske rival før den avsluttende 10.000-meteren. Her slo Nils van der Poel i tredje par til med et nytt fantomløp, og beseiret sin parkamerat Bart Swings fra Belgia med nesten en hel runde. Belgieren skulle senere vise seg å bli nummer to på distansen.

Patrick Roest gikk i fjerde og siste par på 10.000 m, og kunne legge opp sitt løp etter van der Poels sluttid. Etter ti runder lå nederlenderen snau syv sekunder etter svenskens passeringstider. Med samme utvikling de neste 15 rundene ville han kunne forsvare sin VM-tittel fra 2020.

Ganske snart ble det tydelig at Roest ikke var i stand til å opprettholde samme tempo ut løpet. Allerede etter 17 runder var forspranget etter tre distanser brukt opp. Nils van der Poel var i praksis verdensmester sammenlagt, og Roest fikk etter hvert nok med å komme seg til mål på 10.000 m. Han brukte sine siste krefter og all sin konkurranseglød til å holde den norske VM-debutanten Peder Kongshaug bak seg, slik at han kunne bryte mållinjen som nummer fem i milløpet og som nummer to i VM sammenlagt. To dager etter VM ble det kjent at Roest mandag kveld hadde avgitt en positiv koronatest, noe som kan forklare hans uvanlig svake 10.000-meterløp.

Nils van der Poel er født i Trollhättan i Sverige 25. april 1996, og var 26 år da han tok sine to OL-gull i Beijing i vinter. Han er medlem av Skridskoklubben Trollhättan og fikk sin første betydelige internasjonale start som 13-åring i Viking Race i Heerenveen - det nederlandske uoffisielle EM for aldersbestemte klasser.

Som 15-åring tok Nils sin første medalje i et svensk seniormesterskap, da han ble nummer to på 5000 m i Östersund i 2012. Samme sesong tok han en 5. plass på 5000 m under Ungdoms-OL i Innsbruck, og i 2013 gikk han til topps på både 5000 m og 10.000 m i det svenske mesterskapet på enkeltdistanser i Falun.

I 2014 erobret Nils van der Poel sin første internasjonale tittel, da han gikk til topps på 5000 m i junior-VM i Fosenhallen i Bjugn, med Patrick Roest på andreplass. Samme sesong fikk han sin internasjonale mesterskapsdebut som senior, under EM allround på Hamar, hvor han ble nummer 24. Han fulgte opp debuten med et oppløftende VM allround i Heerenveen, hvor han kom på 9. plass på 5000 m, og endte som nummer 19 totalt etter tre løp.

Tok opp fallskjermhopping

Etter den påfølgende sesongen, da han igjen ble juniorverdensmester på 5000 m, bestemte van der Poel seg våren 2015 for å ta en pause fra skøytesporten. Han meldte seg på et tre måneders militært treningsprogram i Göteborg. Etter gjennomført program startet han opp med trening i fallskjermhopping, og anslo selv at han foretok mer enn 150 hopp i løpet av det påfølgende året.

Nils van der Poel gjenopptok skøytesporten ved et lokalt stevne i Trollhättan i desember 2015, men gikk kun noen få stevner i sesongen 2015/16. Sluttstrek for sesongen ble satt med en sterk 10.000-meter i Örebro i mars.

Med OL i Pyeongchang i 2018 som siktemål, kom svensken sterkere tilbake internasjonalt i 2016/17-sesongen, hvor han blant annet ble nummer 12 under EM allround i Heerenveen og tok en 8.plass på 10.000 m i VM enkeltdistanser på påfølgende sesongs OL-arena.

OL i 2018 endte ikke i tråd med van der Poels forhåpninger. Han fikk ikke kvalifisert seg for spesialdistansen 10.000 m, og ble nummer 14 på 5000 m. Hans store internasjonale gjennombrudd kom likevel denne sesongen, under VM allround på Olympiastadion utendørs i Amsterdam. Nils tok en overraskende 6. plass sammenlagt etter å ha vunnet 10.000-meterløpet fire og et halvt sekund foran verdensmesteren Patrick Roest.

Borte fra konkurranser i to år

Påfølgende vår kunngjorde svensken likevel at han la skøytene på hylla igjen. Han kvalifiserte seg for militær jegerutdanning i den svenske hærens Jegerbataljon i Arvidsjaur i Nord-Sverige. Med unntak for ett lokalt stevne i Trollhättan, var han borte fra konkurranser i skøytesporten fra mars 2018 til november 2020.

I sesongen 2020/21 vant Nils van der Poel både 5000 m og 10.000 m i VM enkeltdistanser i Heerenveen. På 5000 m var nederlanderene Patrick Roest stor favoritt, og seieren til van der Poel var en sensasjon. På den lengste distansen var svensken helt overlegen, og han satte ny verdensrekord med tiden 12.32,95.

Sjette Oscarstatuett til Sverige

Nils van der Poel er den fjerde svenske vinner i Oscarstatuettens 62-årige historie. Totalt er statuetten seks ganger tildelt svenske skøyteløpere, da Tomas Gustafson vant den både i 1982 og 1988. I likhet med årets tildeling, har alle de tidligere svenske tildelingene vært begrunnet med enestående sterke 10.000-meterløp: Jonny Nilsson i VM allround 1962, Gøran Claeson i VM allround 1973, Tomas Gustafsson i EM allround 1982, og Tomas Gustafson igjen i OL 1988. Som for Nils van der Poels to tildelinger var det også for Gustafson verdensrekordløp som lå til grunn for tildeling av statuetten.

Oscarstatuetten er opprettet i 1958 til minne om skøytekongen Oscar Mathisen (1888-1954). Statuetten er en miniatyr av billedhuggeren Arne Durbans statue av Oscar Mathisen, som er plassert utenfor Frogner Stadion i Oslo.

Komitéen for utdeling av Oscarstatuetten 2022 har bestått av Laila Andresen, Tron Espeli, Hasse Farstad, Arild Gjerde og Ådne Søndrål.